అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రదము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి, ప్రథమాధ్యాయాన్తర్గత, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

॥ అథ శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాన్తర్గత అరణ్యపర్వణి
ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

జనమేజయ ఉవాచ।

ఏవం ద్యూతజితాః పార్థాః కోపితాశ్చ దురాత్మభిః।
ధార్త్రరాష్ట్రైః సహామాత్యైః నికృత్యా ద్విజసత్తమ॥ ॥1-1॥

శ్రావితాః పరుషా వాచః సృజద్భిర్వైరముత్తమమ్।
కిమకుర్వత కౌరవ్యాః మమ పూర్వపితామహాః॥ ॥1-2॥

కథం చైశ్వర్యవిభ్రష్టాః సహసా దుఃఖమీయుషః।
వనే విజహ్రిరే పార్థాః శక్రప్రతిమతేజసః॥ ॥1-3॥

కే వై తానన్వవర్తన్త ప్రాప్తాన్ వ్యసనముత్తమమ్।
కిమాచారాః కిమాహారాః క్వ చ వాసో మహాత్మనామ్॥ ॥1-4॥

కథం చ ద్వాదశ సమాః వనే తేషాం మహామునే।
వ్యతీయుర్బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠ శూరాణామరిఘాతినామ్॥ ॥1-5॥

కథం చ రాజపుత్రీ సా ప్రవరా సర్వయోషితామ్।
పతివ్రతా మహాభాగా సతతం సత్యవాదినీ॥ ॥1-6॥

వనవాసమదుఃఖార్హా దారుణం ప్రత్యపద్యత।
ఏవదాచక్ష్వ మే సర్వం విస్తరేణ తపోధన॥ ॥1-7॥

శ్రోతుమిచ్ఛామి చరితం భూరిద్రవిణతేజసామ్।
కథ్యమానం త్వయా విప్ర పరం కౌతూహలం హి మే ॥ ॥1-8॥

వైశమ్పాయన ఉవాచ।

ఏవం ద్యూతజితాః పార్థాః కోపితాశ్చ దురాత్మభిః।
ధార్తరాష్ట్రైః సహామాత్యైః నిర్యయుర్గజసాహ్వయాత్॥ ॥1-9॥

వర్ధమానపురద్వారాత్ అభినిష్క్రమ్య పాణ్డవాః।
ఉదఙ్ముఖాః శస్త్రభృతః ప్రయయుః సహ కృష్ణయా॥ ॥1-10॥

ఇంద్రసేనాదయశ్చైవ భృత్యాః పరి చతుర్దశ।
రథైరనుయయుశ్శీఘ్రైః స్త్రియ ఆదాయ సర్వశః॥ ॥1-11॥

గతానేతాన్ విదిత్వా తు పౌరాః శోకాభిపీడితాః।
గర్హయన్తోఽసకృద్భీష్మవిదురద్రోణగౌతమాన్।
ఊచుర్విగతసన్త్రాసాః సమాగమ్య పరస్పరమ్। ॥1-12॥

పౌరా ఊచుః ।

నేదమస్తి కులం సర్వం న వయం నచ నో గృహాః ।
యత్ర దుర్యోధనః పాపః సౌబలేనాభిపాలితః ॥ ॥1-13॥

కర్ణదుఃశాసభ్యాంచ రాజ్యమేతచ్చికీర్షతి ।
న తత్కులం న చాచారో న ధర్మోఽర్థః కుతః సుఖం ।
యత్ర పాపసహాయోఽయం పాపో రాజ్యం చికీర్షతి ॥ ॥ 1-14॥

దుర్యోధనో గురుద్వేషీ త్యక్తాచారసుహృజ్జనః ।
అర్థలుబ్ధోఽభిమానీ చ నీచః ప్రకృతినిర్ఘృణః ।
నేయమస్తి మహీ కృత్స్నా యత్ర దుర్యోధనో నృపః ।
సాధు గచ్ఛామహే సర్వే యత్ర గచ్ఛన్తి పాణ్డవాః ॥ ॥1-15॥

సానుక్రోశా మహాత్మానః విజితేంద్రియశత్రవః ।
హ్రీమంతః కీర్తిమంతశ్చ ధర్మాచారపరాయణాః ॥ ॥1-16॥

వైశమ్పాయన ఉవాచ

ఏవముక్త్వానుజగ్ముస్తే పాండవాంస్తాన్సమేత్య చ ।
ఊచుః ప్రాంజలయః సర్వే కౌంతేయాన్ మాద్రినందనాన్ ॥ ॥1-17॥

క్ష్యగమిష్యథ భద్రం వః త్యక్త్వాస్మాన్ దుఃఖభాగినః ।
వయమప్యనుయాస్యామో యత్ర యూయం గమిష్యథ ॥ ॥1-18॥

అధర్మేణ జితాన్ శ్రుత్వా యుష్మాన్ త్యక్తఘృణైః పరైః ।
ఉద్విగ్నాః స్మో భృశం సర్వే నాస్మాన్హాతుమిహార్హథ ॥ ॥1-19॥

భక్తానురక్తాన్సుహృదః సదా ప్రియహితే రతాన్ ।
కురాజాధిష్ఠితే రాజ్యే న వినశ్యేమ సర్వశః ॥ ॥1-20॥

శ్రూయతాం చాభిధాస్యామో గుణదోషాన్నరర్షభాః ।
శుభాశుభాధివాసేన సంసర్గః కురుతే యథా ॥ ॥1-21॥

వస్త్రమాపస్తిలాన్భూమిం గంధో వాసయతే యథా ।
పుష్పాణామధివాసేన తథా సంసర్గజా గుణాః ॥ ॥1-22॥

మోహజాలస్య యోనిర్హి మూఢైరేవ సమాగమః ।
అహన్యహని ధర్మస్య యోనిః సాధుసమాగమః ॥ ॥1-23॥

తస్మాత్ప్రాజ్ఞైశ్చ వృద్ధైశ్చ సుస్వభావైస్తపస్విభిః ।
సద్భిశ్చ సహ సంసర్గః కార్యః శమపరాయణైః ॥ ॥1-24॥

యేషాం త్రీణ్యవదాతాని విద్యా యోనిశ్చ కర్మ చ ।
తే సేవ్యాస్తైః సమాస్యాహి శాస్త్రేభ్యోఽపి గరీయసీ ॥ ॥1-25॥

నిరారంభా హ్యపి వయం పుణ్యశీలేషు సాధుషు ।
పుణ్యమేవాప్నుయామేహ పాపం పాపోపసేవనాత్ ॥ ॥1-26॥

అసతాం దర్శనాత్స్పర్శాత్సంజల్పాచ్చ సహాసనాత్ ।
ధర్మాచారాః ప్రహీయన్తే సిద్ధ్యన్తి చ న మానవాః ॥ ॥1-27॥

బుద్ధిశ్చ హీయతే పుంసాం నీచైః సహ సమాగమాత్ ।
మధ్యమైర్మధ్యతాం యాతి శ్రేష్ఠతాం యాతి చోత్తమైః ॥ ॥1-28॥

అనీచైర్నాప్యవిషయైర్నాధర్మిష్ఠైర్విశేషతః ।
లోకాచారేషు సంభూతాః వేదోక్తాః శిష్టసంమతాః ॥ ॥1-29॥

తే యుష్మాసు సమస్తాశ్చ వ్యస్తాశ్చైవేహ సద్గుణాః ।
ఇచ్ఛామో గుణవన్మధ్యే వస్తుం శ్రేయోఽభికాంక్షిణః ॥ ॥1-30॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ-

ధన్యా వయం యదస్మాకం స్నేహకారుణ్యయంత్రితాః ।
అసతోఽపి గుణానాహుః బ్రాహ్మణప్రముఖాః ప్రజాః ॥ ॥1-31॥

తదహం భ్రాతృసహితః సర్వాన్విజ్ఞాపయామి వః ।
నాన్యథా తద్ధి కర్తవ్యమస్మత్స్నేహానుకంపయా ॥ ॥1-32॥

భీష్మః పితామహో రాజా విదురో జననీ చ మే ।
సుహృజ్జనశ్చ ప్రాయో మే నగరే నాగసాహ్వయే ॥ ॥1-33॥

తే త్వస్మద్ధితకామార్థం పాలనీయాః ప్రయత్నతః ।
యుష్మాభిః సహితాః సర్వే శోకసంతాపవిహ్వలాః ॥ ॥1-34॥

నివర్తతాగతా దూరం సమాగమనశాపితాః ।
స్వజనే న్యాసభూతే మే కార్యా స్నేహాన్వితా మతిః ॥ ॥1-35॥

ఏతద్ధి మమ కార్యాణాం పరమం హృదిసంస్థితం ।
కృతా తేన తు తుష్టిర్మే సత్కారశ్చ భవిష్యతి ॥ ॥1-36॥

వైశమ్పాయన ఉవాచ-

తథానుమంత్రితాస్తేన ధర్మరాజేన తాః ప్రజాః ।
చక్రురార్తస్వరం ఘోరం హా రాజన్నితి సంహతాః ॥ ॥1-37॥

గుణాన్పార్థస్య సంస్మృత్య దుఃఖార్తాః పరమాతురాః ।
అకామాః సంన్యవర్తంత సమాగమ్యాథ పాండవాన్ ॥ ॥1-38॥

నివృత్తేషు తు పౌరేషు రథానాస్థాయ పాణ్డవాః ।
ఆజగ్ముర్జాహ్నవీతీరే ప్రమాణాఖ్యం మహావటమ్ ॥ ॥1-39॥

తే తం దివసశేషేణ వటం గత్వా తు పాణ్డవాః ।
ఊషుస్తాం రజనీం వీరాః సంస్పృశ్య సలిలం శుచి ॥ ॥1-40॥

ఉదకేనైవ తాం రాత్రిం ఊషుస్తే దుఃఖకర్శితాః ।
అనుజగ్ముశ్చ తత్రైతాన్ స్నేహాత్కేచిద్ద్విజాతయః ॥ ॥1-41॥

సాగ్నయోఽనగ్నయశ్చైవ సశిష్యగణబాన్ధవాః ।
స తైః పరివృతో రాజా శుశుభే బ్రహ్మవాదిభిః ॥ ॥1-42॥

తేషాం ప్రాదుష్కృతాగ్నీనాం ముహూర్తే రమ్యదారుణే ।
బ్రహ్మఘోషపురస్కారః సంజల్పః సమజాయత ॥ ॥1-43॥

రాజానం తు కురుశ్రేష్ఠం తే హంసా మధురస్వరాః ।
ఆశ్వాసయన్తో విప్రాగ్ర్యాః క్షపాం సర్వాం వ్యనోదయన్ ॥ ॥1-44॥

॥ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాన్తర్గతారణ్యపర్వణి
పౌరప్రత్యాగమనే ప్రథమోఽధ్యాయః॥

శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥